

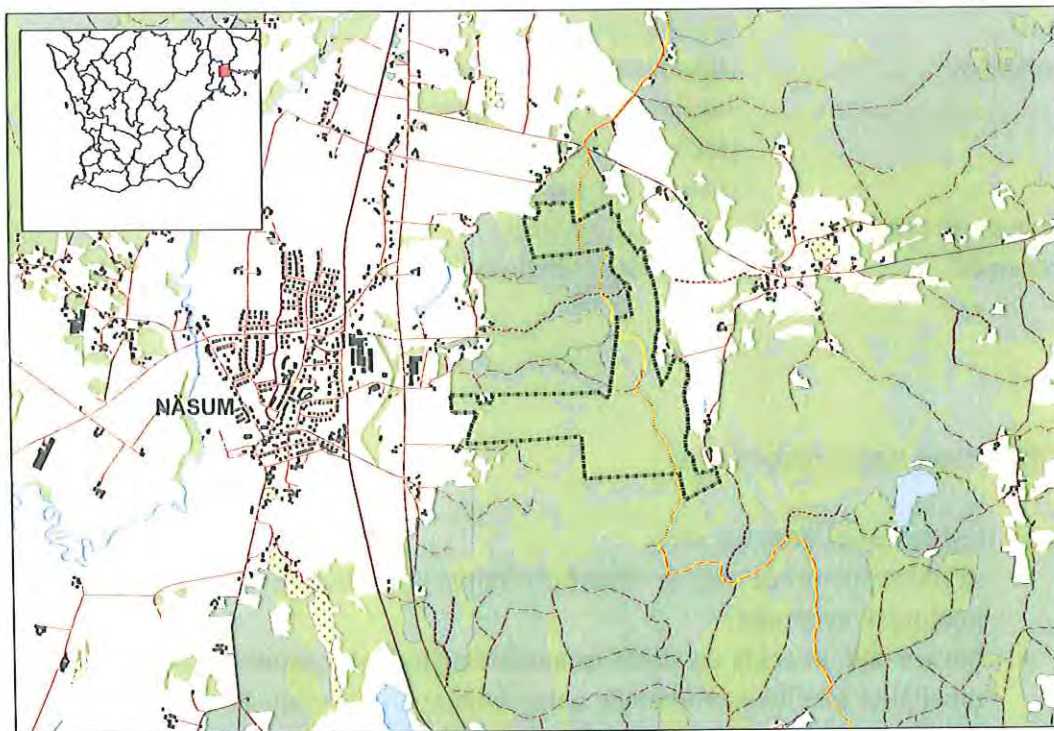
Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Näsums bokskogar i Bromölla kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken förklarar Länsstyrelsen det område som utmärkts med streckad linje på bifogade karta (bilaga 1) som naturreservat.

För att trygga syftet med naturreservatet skall de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Naturreservatets läge i Skåne samt i Bromölla kommun. Naturreservatet läge är markerat med en röd punkt på den mindre kartan och med en svart streckad linje på den större.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Näsums bokskogar
Kommun	Bromölla
Socken	Näsum
Gränser	Områdets gräns är markerad svart streckad linje på bifogad karta, bilaga 1, linjens mitt utgör gräns.
Läge	Området är beläget på Ryssberget ca 2 km öster om Näsums kyrka ca 25 km NO om Kristianstad
Kartblad	Topografiska kartan: Karlshamn 3E NV Ekonomiska kartan: 3E5e Drögsperyd
Koordinater	Ö: 470972 N: 6225555 SWEREF99
Naturgeografisk region	Nr 8, Nordöst-Skånes skogslandskap
Areal	Ca 85 ha land
Fastigheter	Näsum 3:6, Naturvårdsverket Näsum 12:15, del av, enskild Näsum 35:1, del av, enskild Gonarp 2:58, del av, enskild
Servitut och nyttjanderätter	Se bilaga 2 och bilaga 3
Förvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att

- skydda ett område som är värdefullt främst ur biologisk-ekologisk och geologisk synpunkt.
- bevara och utveckla ett större sammanhängande skogsområde som innehåller ädellövsskogsområden och särpräglade naturtyper på mindre områden i branterna, och säkerställa en gynnsam miljö för de rödlistade organismer och typiska arter som är knutna till dessa miljöer,
- bevara källdrag och kärr som delvis präglar områdets flora och fauna samt förbättra/återskapa gynnsammare hydrologiska förhållanden i ett mindre sumpskogsområde,

- skydda och bevara geovetenskapligt intressanta spår och formationer i den delvis storblockiga terrängen på Ryssbergets branta sluttning,
- skydda och vårda ett område som också har kulturhistoriska värden och bevara, underhålla och åskådliggöra värdefulla kulturhistoriska lämningar, såsom stengärdesgårdar, odlingsrösen, fossila åkrar och tidigare ängsmark samt äldre vägsystem,
- trygga tillgången till ett för friluftslivet betydelsefullt strövområde och tillgodose allmänhetens möjlighet till rörligt friluftsliv och upplevelser av områdets natur samt informera besökarna om områdets geologi, naturmiljöer och kulturhistoria.

Beskrivning av området

Utredningsområdet är beläget ca 2,5 mil nordost om Kristianstad, öster om Näsrum och utgörs av en sträckning av Ryssberget, en urbergsrygg med tydliga spår av inlandsisens verkan. Marken inom hela området består av blockrik och delvis storblockig näringsfattig morän. Berget går i dagen på flera ställen i branterna. I den södra delen sträcker sig området från åkerkanten i väster över hela berget till dalsänkan i öster, för att sedan följa den östra branten norrut och över igen till den nordvästra sluttningen. Högsta punkten på drygt 85 meter över havet är belägen nära den branta östsidan och höjdskillnaden inom området är 65 meter.

Berget är skogbevuxet och domineras av sluten bokskog med inslag av andra trädslag som avenbok, björk, ek, al, tall, en och gran. Al växer som sumpskog i en sänka med kärr där en bäck tar sin början, medan ek, tall och en förekommer mest i de bergiga partierna. Mindre granskogsplanteringar finns på några ställen.

Den dominerande naturtypen är bokskog av ristyp. Stora sammanhängande marker som domineras av bokskog finns framför allt inom Natura 2000-området i den södra delen där de sträcker sig över hela berget från väster till öster, men även längs den östra branten och i den nordvästra delen. I fältskiktet förekommer sparsamt med bland annat blåbär, harsyra, kruståtel, vitsippa och vårfryle. Bokbestånden är antingen likåldriga med äldre träd och dålig självföryngring eller blandåldriga med god självföryngring, som nedanför östra branten med gott om bokuppslag i äldre bokskog. Öster om alkärret förekommer mycket ungskott av bok i knippen. Bland bokarna på sluttningarna finns senvuxna träd som kan vara mycket äldre än de ser ut.

Längst i väster på den södra delen finns ett område med ekskog av ristyp, som domineras av ekar varav några är spärrgreniga. I trädskiktet finns inslag av björk, asp, bok och tall. Hassel, björnbär, vildkaprifol och harris återfinns i buskskiktet och i fältskiktet växer bland annat harsyra, gökärt, kruståtel, vårfryle och ängskovall.

Några mindre områden med naturtypen ek-tallskog av bergig typ förekommer i branterna där det även finns blottlagt berg och är blockrikt. Renlavar dominerar i fältskiktet, som även består av bergsyra, björnmossor, blåbär, ljung och kruståtel. Vitmossa förekommer på berghällar, bland annat vid ett källsprång i nordväst.

Några mindre områden klippvegetation på silikata bergssluttningar finns, varav det största på den västra sluttningen i södra delen. De består av branter med blottlagt berg och större block. Floran domineras av renlavar samt bergsyra, björnmossa, blåbär, ljung och kruståtel. Runtomkring växer martallar och krattekar.

I det södra området finns ett mindre parti med ett fattigkärr, en mosse där tuvull och vitmossa finns i fuktpartiet och där trädskiktet består av tall.

Ett område med lövsumpskog finns i en sänka i mitten av den södra bokskogen. Det klibbalkärret har förutom al, varav en del har bildat socklar, även inslag av asp, björk, bok, hassel, hagtorn och gran. I fuktstråkets fältskikt växer harsyra, hultbräken, småvänderot och vitsippa och det förekommer även vitmossa.

Området har delvis höga naturskogsqualitéer. Det förekommer en del grova träd och tämligen gott om död ved i olika nedbrytningsstadier i form av lågor, högstubbar och grenar på marken, vilket ger en gynnsam livsmiljö för vedlevande organismer. Delar av branten med dess mossbeklädda klippblock och branta klippvallar ger ett vilt och spännande intryck. I den nordvästra delen finns ett rejält stenkummel där det även ligger död ved övervuxen med mossor och lavar.

Målet med naturreservatet är att bevara, utveckla och återskapa ädellövsdominerad olikåldrig naturskogsliknande skog med övervägande bok och där andelen död ved i olika former förekommer i riklig mängd. Naturreservatet ska vara tillgängligt för allmänheten. Avgränsningen för naturreservatet Näsums bokskogar sammanfaller i den södra delen med en yta på 52 ha med Natura 2000-området kallat Näsüm. Det övergripande bevarandesyftet för området är att

upprätthålla de förekommande naturtyperna i gynnsam bevarandestatus. Dessutom ska skogen generellt vara en gynnsam växtplats för växter, insekter, kryptogamer och andra organismer med krav på lång skoglig kontinuitet, gamla träd och död ved. Mängden död ved i olika former, dimensioner och nedbrytningsstadier ska öka.

En inventering gjordes 1998 angående nyckelbiotop på dåvarande fastigheten Näsrum 12:2, nuvarande Näsrum 3:6>1. Spärrgreniga grova träd och värdefull kryptogamflora var biotopskaraktären för lokalen med biotopnamnet "Grova ädellövträd". En testinventering gjordes 2004 inom "uppföljning av Natura 2000 i Sverige". Vid inventeringen hittades följande rödlistade moss- och lavararter: *Metzgeria fruticulosa* (kategori NT=missgynnad), *Opegrapha vermiculifera* (VU=sårbar) och *Pyrenula nitida* (NT).

2005 inventerades naturvärdena på dåvarande fastigheten Gonarp 2:10 B, nuvarande Näsrum 3:6>2, av personal från Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen. Området består till största delen av bokskog med upp emot 200-åriga träd med inslag av avenbok, björk, en, tall och gran. Skogen i och ovanför branten har ett naturskogsliknande utseende med flerskiktad skog och gott om död och döende ved, såväl stående som liggande. Bokarna är olikåldriga, mest gamla och en del senvuxna. Ovanför den blockrika branten där även berget går i dagen finns ett mosaikartat skogslandskap med hållmarksskog. I nedre delen av dalsänkan där det tidigare varit ett ängstäppe är skogen glesare. Ett stenkummel har såväl stenblock som den döda ved som ligger där övervuxna med mossor och lavar. Vid inventeringen noterades den rödlistade arten jättesvampmal som är en stor malfjäril, vilken är en indikator för trädkontinuitet. Arten som tillhör kategorin "missgynnad" kräver levande fnösketicka på döda träd, stående eller liggande, och allra helst stående fuktigt trä. I övrigt fanns flera signalarter av mossor, lavar och svampar som visar på skogsbestånd med höga naturvärden och indikerar trädkontinuitet, varav vissa kräver hög luftfuktighet.

Området tillhör den övre skogsbygden. Naturreservatet är beläget i två byar, Näsrum i söder och Gonarp i norr. Av gamla kartor och dokument framgår att området historiskt sett har varit utmark till Näsums och Gonarps byar fram till 1800-talets början när skiftesreformer genomfördes. Då delades marken upp på flera olika brukare och har även därefter använts för bete och virkestäkt. Gårdar som flyttades ut ur bykärnan förlades nedanför berget vid den bördigare åkermarken. I nordost, precis utanför naturreservatet, fanns redan ett torp på

utmarken dit en gård flyttades. Ovanför branten uppfördes ett nytt torp och den steniga marken odlades upp. Av Häradskartan från 1929-31 framgår att åkrarna då ännu var i bruk. De fossila åkrarna där är de enda spår av odling som finns inom själva avgränsningen. Av torpet, som ligger omedelbart utanför naturreservatet, återstår bara ruiner och åkrarna närmast är planterade med gran.

Artförekomst av lavar, mossor och svampar såväl som insekter tyder på en trädkontinuitet och tillsammans med tolkning av historiskt kartmaterial ger det en indikation på att bokskog åtminstone sedan 1600-talet funnits kontinuerligt inom delar av området. Spår av att skogen använts som betesmark syns på trädens utseende och växtligheten på flera ställen i de gamla hagmarkerna där även hägnader finns kvar i form av stengården. I en dalsänka i nordväst har funnits ett inhägnat ängstäppe, en intaga på utmarken. Det finns utmärkt på 1800-talets skifteskartor medan området på Häradskartan 1929-31 är markerat som lövskog, så innan dess upphörde ängsbruket. Vällagda stenmurar finns kvar längs gamla gränser från olika skiftesreformer men även i fastighetsgränser som är gällande än idag. Dessutom finns stengården som inte återfinns på någon karta. Över berget från Näsrum i väster till Drögsperyd i öster går en gammal stenkantad väg som fortfarande var i bruk på 1930-talet och ännu kan följas genom skogen.

Idag är hela naturreservatet skogbevuxet med i huvudsak bok och andra lövträd. Stora delar av området har stått orörda under ett femtiotal år, medan det inom mindre områden bedrivits skogsbruk i begränsad omfattning.

Vissa delar av området utnyttjas av allmänheten och är lättillgängliga, via en bilväg från väster som leder upp till en vänd- och parkeringsplats. Skåneleden går förbi där längs en stig ovanför den östra branten genom området i nord-sydlig riktning. Möjlighet finns även att vandra inom området längs en äldre väg i söder och på stigar inom torpfastigheten i norr. Mer svårtillgängliga är den nordvästra delen som enligt förslaget ska ingå i naturreservatet.

Skäl för beslut

Det föreslagna naturreservatet Näsums bokskogar har stora naturvärden, främst biologiska-ekologiska och även geologiska.

Hela eller delar av naturreservatet har angivits som skyddsvärt ur naturvårds-, kulturmiljö- eller friluftssynpunkt på internationell, nationell, regional och lokal nivå och omfattas av eller ingår i:

- EU:s nätverk natura 2000 (SCI SE 0420322 Näsüm).
- Riksintresse för naturvård (N 18: c Näsüm).
- Riksintresse för friluftsliv (L:F3 Ivösjön – Immeln - Ryssberget).
- Länsstyrelsens natur- och kulturmiljöprogram, natur klass 3-objekt samt kulturhistoriskt värde:
17b Mellersta Ryssberget (N3) och 17c Drögsperyd (K).
- Länsstyrelsens regionala skogsstrategi: trakt med särskilt värdefull ädellövskog (Ryssberget).
- Länsstyrelsens program Närmare till naturen i Skåne – skydd av tätortsnära områden för friluftsliv och naturvård, Bromölla kommun (Om 31 / U10).

Naturreservatet består av ett ädellövskogsdominerat område på en sträckning av Ryssberget med geologiskt intresse. Den blockrika och bitvis storblockiga näringsfattiga moränen i de delvis branta sluttningarna ger speciella förutsättningar för växt- och djurlivet, vilket gör området värdefullt ur biologisk-ekologisk synpunkt. Den skogbevuxna bergsryggen domineras av sluten bokskog med inslag av bland annat avenbok och björk, ek och tall i bergiga partier samt alsumpskog i en sänka. Området har delvis stora naturskogsqualitéer.

Landskapet varierar från övergången mellan åkermark och skog med gamla hagmarker, via fuktstråk i den blockrika och branta terrängen, till berg i dagen 65 meter högre upp på sluttningen. Inom mindre delar av området kan det ha funnits skoglig kontinuitet av lövträd under lång tid. De olika biotoperna bidrar till förutsättningar för hög biologisk mångfald i området.

I områden finns även kulturhistoriska värden genom att marken till största delen utnyttjats som utmark och inte odlats upp i någon nämnvärd omfattning, utan haft en kontinuitet i användning för bete och virkesproduktion. Kulturhistoriska spår finns i form av stängärdesgårdar, odlingsrösen, fossila åkrar och tidigare ängsmark samt äldre vägar.

Det föreslagna naturreservatet med sin naturskogsliknande ädellövskog och mossbevuxna stenblock i branterna har jämte de geologiska, biologisk-ekologiska och kulturhistoriska värdena även ett skönhets- och upplevelsevärde. Området ger ett vildmarksliknande intryck där det är beläget på Ryssbergets höjdrygg, vilket i kombination med närheten till Näsums samhälle och att vandringsleder sedan förut har sin sträckning där, gör det attraktivt som ett strövområde.

Området är i behov av ett starkt skydd genom sin biologiska mångfald med bokskog samt delvis naturskogsartad ädellövskog, med ek-tallskog i branter och alsumpskog jämte intressanta geologiska bildningar. Ett sådant skydd ger även goda möjligheter att vidmakthålla en gynnsam bevarandestatus för de naturtyper enligt EU:s habitatdirektiv för Natura 2000-områden som finns i området, nämligen "bokskog av fryletyp", "äldre ekskogar på sura, sandiga marker", "lövsumpskogar av fennoskandisk typ", "öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn", samt "klippvegetation på silikata bergssluttningar".

Området vid Näsrum bör avsättas som naturreservat för att kunna bevara och utveckla naturvärdena. De blockrika sluttningarna med bokskog, ädellövskog och ek-tallskog ska i huvudsak lämnas orörda och utvecklas med naturlig intern beståndsdynamik. Befintliga granbestånd inom området ska på sikt avverkas så att de för området naturliga trädslagen kan vandra in. En naturreservatsbildning tryggar även områdets tillgänglighet för friluftslivet.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla natur- och kulturmiljöer samt för att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter bör det angivna området avsättas som naturreservat.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Länsstyrelsen gör den bedömningen att ordningsföreskrifterna inom naturreservatet är av så begränsad omfattning att det inte innebär något allvarligt försvårande av områdets utnyttjande i enlighet med vad som annars gäller enligt allemansrätten.

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, t.ex. mast eller antenn,
2. bedriva täktverksamhet i någon form,
3. vidtaga åtgärder som förändrar områdets topografi eller yt- och dräneringsförhållanden eller landskapets allmänna karaktär som att gräva, spränga, muddra, borra, schakta, dika, dämna, dränera, tippa, fylla ut, plöja eller utföra annan markbearbetning,
4. anlägga väg,
5. anordna upplag,
6. plantera in för området främmande växter eller djur,
7. avverka träd och buskar, ta bort dött träd eller vindfälle eller på annat sätt påverka vegetationen,
8. uppföra stängsel eller annan hägnad,
9. dra fram luft- eller markledning,
10. använda kemiska bekämpningsmedel, gödselmedel eller jordförbättringsmedel.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet

1. utmärkning av och upplysning om naturreservatet,
2. avverkning av träd och röjning av buskar så som närmare anges i fastställd skötselplan,
3. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet enligt fastställd skötselplan,
4. undersökning av djur- och växtlivet samt av mark- och vattenförhållanden,
5. uppföljning av områdets skötsel och miljöövervakning.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

1. göra upp eld annat än på anvisade platser,
2. rida annat än på för ändamålet upplåtna stigar,
3. cykla eller framföra motordrivet fordon annat än på anvisade vägar och parkeringsplatser,
4. ställa upp husvagn, husbil eller motsvarande,
5. avsiktligt störa djurlivet,
6. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
7. skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
8. gräva, borra, mejsla eller på annat sätt förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
9. skada stenmurar,
10. anbringa tavla, plakat, skylt, inskrift, affisch, snitsel eller därmed jämförlig anordning - informations- och reservatsskyltar samt gränsmärken undantagna,

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

11. samla in ryggradslösa djur, t.ex. insekter, skalbaggar och fjärilar eller plocka mossor och lavar,
12. nyttja området för tävling, övning eller lägerverksamhet.

Föreskrifterna under A och C skall inte utgöra hinder för åtgärder i samband med skötsel av området samt anordnande av information i enlighet med av Länsstyrelsen fastställd skötselplan eller för drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och vägar tillhörande kommunen, el- och teledistributör. Föreskriften A7 skall inte utgöra hinder för ägare av fastighet Gonarp 2:58 att göra uttag av björkved till husbehov. Föreskriften C5, C6, C10 gäller ej vid jakt. Nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper ska beaktas i den löpande skötseln av området.

Länsstyrelsen erinrar om att det enligt 7 kap 7 § miljöbalken kan meddelas dispens från föreskrifterna om det finns särskilda skäl.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifterna under C gäller oberoende av om beslutet överklagas samt att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området, exempelvis: C7. skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar eller C5 avsiktligt störa djurlivet.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har tagit initiativ till reservatsbildning av det utpekade Natura 2000-objektet samt resterande del av området Näsums bokskogar.

Den del av området som tillhör fastigheten Näsüm 3:6 har förvärvats av Naturvårdsverket för naturvårdsändamål och för att bevara ett ädellövskogsområde som i huvudsak ska lämnas orört.

Länsstyrelsen har slutit avtal med fastighetsägare av Näsüm 12:15, Gonarp 2:58 samt Näsüm 35:1 om intrångsersättning för del av fastigheterna.

Markägare, övriga kända sakägare och berörda myndigheter har förelagts att inkomma med erinringar mot förslaget. Länsstyrelsen har beaktat inkomna yttranden och synpunkter och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt fastställa en skötselplan

Ett nyttjanderättsavtal har upprättats mellan Bromölla kommun och Naturvårdsverket gällande den inom naturreservatet belägna delen av Öllerskogsvägen, se bilaga 2.

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. skall en skötselplan ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat. Skötselplanen kommer att fastställas av Länsstyrelsen i särskilt beslut samma dag som reservatsbeslutet.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och skall fortlöpande samråda med markägare, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljödepartementet, se bilaga 5.

I den slutliga handläggningen av detta ärende deltog Länsöverdirektör Björn Risinger, beslutande, Avdelningsdirektör Elisabeth Hellmo, Naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, Planhandläggare Ivan Gallardo, Jurist Ursula Gårdendahl, och Handläggare Andreas Malmgren, föredragande.

Björn Risinger

Andreas Malmgren

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Avtal gällande väg
3. Fastighetsförteckning
4. Remissvar och Länsstyrelsens åtgärder
5. Hur man överklagar
6. Sändlista

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Tillhör Länsstyrelsens beslut om bildandet av naturreservatet
Nåsums bokskogar i Bromölla kommun, Skåne län.

511-23039-05
1272-205

